

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Pactis. Titulus XXXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

scitur: qua omnes fidem seruare promissis conuentis tenentur.

Quæ Cognata?

Cognata sunt, transactiones, iuris gentium conuentiones, & pax. Differt pax à treuga, quòd treuga ad certum tempus suspendat discordias, pax autem penitus finem imponat, Host. hîc.

Quæ Pugnancia?

Pugnancia sunt, violationes, fidei promissæ non obseruatio, calliditas, deceptio, iniuriæ, oppressio.

DE PACTIS.

Titulus XXXV.

Continuatio.

Conuentionum species, aut ex publica, aut priuata causa, proficisci docet Vlp. lib. 4. ad Edictum. Vnde publica conuentio, quæ per Principem celebratur, aut quoties inter se Duces belli quædam paciscuntur, de qua superiori titulo: & legitima conuentio, quæ lege aliqua, vel Canone, qui legis loco est, confirmatur, l. 5. & l. 6. ff. eod. quæ non tantum ad agendum, verum etiam excipiendum proficit, Actorisquæ experiuntis intentio hac exceptione pacti per Reum in iudicio conuentum obiecta perimitur, c. 1. extr. eod.

Quid Pactum?

Pactum est, duorum vel pluriû, de rebus corporalibus vel incorporalibus hominum commercio

mercio non exemptis, seu negotio contrahēdo,
honestā & licita conuentio.

Vnde Pactum dicitur?

Dicitur à pactione, vt Vlp. ait. Vnde pacis no-
men descendit: pactum enim est effectus pactionis,
& quasi obligatio, quæ ex pactione, conuen-
tione, vel paciscēdi actu, nascitur, l. 1. ff. de pactis.

*Quotuplicia sunt Pacta? Et quæ
publica?*

Duplicia in genere, publica scilicet, & priua-
ta. Publica sunt, quæ per Principem, Summum
Pontificem, Archiepiscopum, Clerum, vel quē-
cunq; alium, qui potestatem regendi habet, reli-
gionis vel Reipublicæ causa fieri contingit.

Quid Priuatum, & quotuplex?

Priuatum est, conuentio licita & honesta, quæ
de rebus priuatorum celebratur, l. conuentio-
num, ff. de pactis. Et illud vel est iuris gentium,
vel legitimum, seu canonicum.

*Quid Pactum iuris gentium, &
Legitimum?*

Iuris gentium pactum dicitur, omnium homi-
num, qui ratione vtuntur, approbata conuētio,
l. iuris gentium, ff. eod. Legitimum autem, seu
canonicum, quod lege aliqua, vel Canone, sicuti
hodie ferè omnia pacta nuda sunt, firmatur, l.
legitima, ff. eod. & c. 1. extr. eod.

Quæ causa Efficiens?

Est duplex, propinqua & remota. Propinqua
est, cōsensus paciscentiū, d. l. iuris gentiū, ff. eod.
Remota est Canō, vel lex gētiū, ciuile vel p̄toria

quæ eiusmodi consensum approbant, & ad obligandum volunt esse efficacem, c. 1. extr. de pactis, l. 1. §. penul. ff. eod. l. an inutilis, ff. de accep. l. in venditionibus, ff. de contrah. empt. l. 5. 6. 7. ff. eod.

*Quorum consensus ad paciscendum effi-
cax, vel qui pacisci possint?*

Omnes pacisci possunt, qui non prohibentur. Nam pacisci & contrahere, est de genere permisforū, l. quod si minor, §. nō semper, ff. de minor. l. licet, C. de act. l. mutuos, ff. de procurat. Prohibentur autem quidam natura, quidam Canone, & lege. Natura quidem, qui nullo iudicio & intellectu præditi, nec consensum accommodare possunt: ut sunt amentes, furiosi, infantes, putà, qui sunt intra septennium, muti & surdi coniunctim, l. 1. §. furiosum, & §. penult. ff. de act. l. 4. ff. eod. l. in quibuscunque, de act. l. vbi, ff. de reg. iur. Canone prohibentur pacisci de rebus Ecclesiasticis omnes illi, quibus non est concessa facultas alienandi illam rem, absque consensu Capituli vel superioris Prælati. Lege prohibentur impuberes, minores, prodigi, & mulieres: Qui licet ad eò iudicio mentis polleant, ut negotiū intelligant: tamen ne facilitate ducti in perniciem suarum rerum ducantur, volunt leges & senatusconsulta, ut hæc per pactum alterius obligationem in se non transferant: illi verò ad eò alterius arbitrio regantur, ut indifferenter pactis vel contractibus, cum quibus paciscuntur, vel contrahunt, nō obstringantur, licet ipsos in utilitatem eorum habeant obligatos, l. in negotijs, ff. de reg. iur. l. 1. ff. de

ff. de minor. inst. §. 1. de auct. tut. l. contra, ff. eod. l. is cui, ff. de verb. obligat. l. 3. C. de in integ. restitut.

Quæ diuisio Pactorum sumitur à causa efficiente? Quid expressum, & quid tacitum?

Quòd quædam pacta sint expressa, quædam tacita. Expressum pactum est, duorum vel plurium in idem verbis vel literis expressis consensus, l. 2. ff. eod. Tacitum est, conuentio, quæ ex præsumpta, & quasi ex coniecturata contrahentium elicitur volûtate, l. 2. C. de pact. l. aduersus, C. de usu. & l. qui in futurum, ff. eod.

Quæ Materia?

Dignitates, prælaturæ, & omnia beneficia, tam curata, quàm non curata. Res, quæ in commercio hominum consistunt, siue præsentis sint, siue absentes, dum tamen sint paciscentium propriæ, c. plerique, c. cum pridem, extr. eod. l. si in exceptione, §. omnium, ff. de contrah. empr. l. pactum, ff. eod. l. 3. C. de donat. l. interdum, ff. de verb. oblig. l. 1. & 2. ff. de except. rei iud. Et in genere, omnes res, de quib. pacisci Canonis vel legis nulla extat prohibitio.

De quibus rebus Canones vel leges pacisci non permittunt?

De illis rebus, quæ impossibiles, turpes, vel, ex quarum conuentione periculum animæ, turpitudine, impossibilitas, vel absurditas inducitur, vel Ecclesiæ nocumentum infertur. Vnde

L 3 non

non valet pactum, quo id agitur, vt beneficium pro pecunia resignetur, quia committitur simonia, c. cum pridem, extr. de pact. Et sicut pactum de hæreditate viuentis, absque eius voluntate iure ciuili improbatur, l. pactum, l. licet, & l. fin. C. de pactis, ita etiam pactum de succedendo post mortem Prælati, in ipsius Ecclesia, iuxta Canones, nullius momenti est, c. accepimus, extr. eod. Ratio est. Quia Canones hereditariã successionẽ in Ecclesia Dei detestatur, 8. q. 1. c. apostolica, c. ad extirpandas, c. præsentium, & c. ex transmissa, extr. de filiis presbyterorum. Et in spiritualibus omnis pactio vel conuentio illicita videtur potissimum si de ijs obtinendis fiat, 1. q. 2. c. quàm pio, & infr. de simo. c. tua, & infr. tit. prox. c. præterea, c. super, eod. & infr. vt Ecclesiastica beneficia, & c. c. vt nostrum. Etiam si iuramento talis pactio sit firmata: quia in animę detrimentum vergit, c. grauis, extr. de censib. & c. & c. tua nos, extr. de iureiur.

Turpes pactioes sunt, quæ vel fiunt de turpi re: vt si quis promittat, se facturum homicidium, sacrilegiũ, vel quid aliud, l. veluti, ff. de ver. oblig. §. q. turpi, Iusti. de incestis, inutilib. nupt. Vel, ob turpem causam: veluti si paciscar, ne furti iniuriarum, vel de dolo agam, l. si vnus, §. pacta, ff. de pactis. Quæ omnes Canonib. sunt prohibita, 22. q. 4. c. vnusquisque, & c. in malis promissis, & c. non semper promissa, c. definitio, c. si ad peccatum, & c. mulier, eod.

Impossibilis dicitur res, & ob id impossibile pactum, cuius commercium per rerum naturam haberi non potest, l. impossibile, ff. de re iud,

iud. c. pactioes, extr. eod. Deniq; de rebus aut iuribus publicis, nisi secundum iura publica pacisci non licet. Nam quæ publica sunt, pactis priuatorum mutari posse, absurdum esset, l. ius publicum, l. contra, l. ius agnationis, ff. eod. l. 3. §. fin. ff. ad l. Iuliã, de vi publ. l. si vnus, §. pacta, ff. eod. c. si diligenti, extr. de foro comp. Sic etiam pacta, quibus redditibus Ecclesiæ detrahatur, vel grauamen adijcitur, vel aliquod præiudiciũ fit, infirma sunt, c. pleriq; 16. q. 1. & c. si quis laicus, & l. inter debitores, ff. de pact.

Quæ diuisio Pactorum sumitur à materia? Et quid Pactum reale, & quid personale?

Quòd quædam sint personalia, quædam realia. Omne pactũ generali quadam ratione transmissionis cum in rem dirigatur, reale est. Dicitur tamen sic reale proprie, quòd circa rem principaliter versatur, Bart. in l. pactorum, & Iason, l. 7. §. prætor, ff. eod. Personale aut pactum dicitur, quòd personã paciscentium respicit, nec eã egreditur, cum in hæredes non descendat, l. si vnus, §. ante, & l. idem, ff. eod. Sumuntur & alię diuisiones ab ipsa re, de qua pactio celebratur. Vnde & pacta dicuntur legitima & illegitima, ratione rei honestæ vel turpis, super qua interponuntur, d. l. si vnus, & c. vnusquisq; 22. q. 4.

Quæ Forma?

Quòd absq; obseruatione solenniũ, quę in stipulationib. requirũtur, sed promissione tantũ, vel absq; promissione, inuicẽ datis manibus, vel

interrogatione & responsione, siue congruat, siue non, & ex interuallo, inter presentes, inter absentes autem per nuntium, vel epistolam, literis vltro citroq; missis pacta conficiantur, l. 2. ff. eod. Iason in. 7. §. sed cum nulla, num. 32. & in rub. de verb. oblig. num. 5. & 6.

Quæ diuisio sumitur à Forma? & quid Pacta nominata & innominata?

Quædam pacta sunt nominata, quædam innominata. Nominatum pactum est, quod, ob certam contrahendi speciem, quam obtinet, certum aliquod contractus nomen induit, l. iuris gentium, ff. eod. Pactum innominatum est conuentio, quæ, cum nullum permutationis synallagma contineat nomine destituta equitati naturali subnixa manet, l. si tibi, C. de locato. Sunt & quædam pacta iudicialia, quædam extraiudicialia, quædam verbis, quædam scriptis & instrumentis celebrantur.

Quæ causa Finalis?

Causa finalis pacti, est acquisitio vel remissio, l. 1. cum donationis, C. de transact. Cum enim pacta, iure Canonum ad agendum & excipiendum sint efficacia, sicuti ijs de iure Actoris quandoq; remittitur, ita ius Actoris tribuitur, & quandoque confirmatur, l. 2. q. 2. c. quicumque, c. 1. & c. 2. extr. de factis.

Quomodo iuxta finem Pacta diuiduntur? & quid Pactum obligatorium & liberatorium?

Pacta quædam sunt obligatoria, quædam liberato-

beratoria. Pactum obligatorium est, quo pacifcentes ad aliquid dandum vel faciendum obligantur, Iason in rubr. de verb. oblig. Dd. in l. tale pactum, ff. eod. Liberatorium est, quo actio ex iure competens mediante acceptilatione, vel nouatione ipso iure, vel ope exceptionis tollitur, d. l. tale pactum, ff. eod. Et hæc diuisio etiam diuersum pactorum effectum concernit.

Quis effectus Pactorum?

Effectus pactorum iure pontificio est, conditio ex Canone, c. 1. & 3. extr. eod. 20. q. 1. c. puellæ, 22. q. 4. c. innocens, 18. q. 2. c. Eleutherius. Licet enim, de iure ciuili, ex nudo pacto non detur actio, tamen cum eiusmodi pacta obligent naturaliter, & ex bono & æquò, l. 1. ff. eod. & l. 1. ff. de const. pec. sequitur, eum, qui pacta non seruat, contra naturam, conscientiam, atque adeò contra officium boni viri facere, ac peccare mortaliter, glos. in c. 1. extr. de pactis. Nam & Paulus ad Rom. 1. eos, qui pacta non seruant, inter illos numerat, qui capitaliter delinquunt. Ergo indistinctè, ex pactis nudis serio & deliberatè initis, etiam in foro ciuili hodie datur actio. Quoniam definitum est inter Dd. vt quotiescunque agitur de vitando peccato, deq; causa conscientie, toties etiam in foro ciuili ius pontificium seruari debeat, c. 1. & cap. 2. vbi Dd. extr. de operis nouunt. Castrens. in auth. At qui semel, num. 3. & 4. C. de probat. cum similibus, quia inter simplicè loquelam & iuramentum non facit Deus differentiam, 22. q. 5. c. iuramenti, & 12. q. 2. c. quicumque suffragio.

180 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
*Ratione Effectûs quomodo diuiduntur
Pacta? Et quæ Pacta nuda
& vestita?*

Quædam pacta dicuntur nuda, quædam vesti-
ta. Vestita sunt, quæ vel cohærentia contractûs,
vel rei traditione, vel iuramento, vel lege, sunt
firmata. Nuda autem sunt, quæ nudo pacifcenti-
um cõsensu, absq; alio adminiculo nituntur. Et
hæc ad producendam actionem inefficacia sunt
sed cum & ea, si deliberato animo nant, canoni-
ca sanctione comprobentur, in hoc à vestitis pa-
ctis non discrepant, d. cap. 1. & ibi Dd. extr. eod.
Quandoquidem & tale nudum pactû donatio-
nis causam, ex qua hodie datur actio, in se conti-
nere videtur, argumento, l. Campanus, in fin. ff.
de operis liber. l. si quis argentû, C. de donat. Cui
is, qui pacifcitur donationis causa, rem certam
& indubitam iure ciuili liberaliter remittat, l.
1. ff. de transact. Agi igitur ex eo potest, l. iuris ge-
nium, §. quinimo, ff. eod.

Quæ Cognata?

Treuga, pax, trãfactio, literarû obligatio, ver-
borum obligatio. Et cõtractus in genere. Differt
autem pactum in genere à contractû & trãfactio-
ne, sicut genus à specie. Nam contractûs illas tan-
tûm cõuentiones continet, in quibus obligatio
inest mutua, seu, vt loquitur Iustinianus, synal-
lagma, transactio tantûm ad ea conuenta perti-
net, quibus res dubiæ terminantur, l. transacta,
cum l. seq. ff. de verb. signif. Pactum autem, velut
genus, omnes contractûs, transactiones, & si qua
similia sint promissa & conuenta, complectitur,
siue

siue synallagma contineant, siue non contineant, siue rem transigant, siue non transigant, l. 1. §. 1. ff. de pact. In specie tamen pacisci & transigere hoc differunt, quod is, qui transigit, quasi de re dubia & lite incerta transigit; qui vero paciscitur donationis causa, rem certam & indubitatam iure ciuili liberaliter remittit, l. 1. ff. de transf. Sic conuentio idem est, quod pactio, causa ipsius pacti, quod effectum & actum paciscendi significat. Et sicuti literarum obligatio, literis, & verborum obligatio verbis, contrahitur: ita etiam pactum literis & verbis, absque tamen obseruatione solennium, quæ in illis requiruntur, fieri contingit, l. 2. eod. l. 1. §. 1. l. continuus, ff. de verb. oblig.

Quæ Pugnantiæ?

Primò: Error, dolus, metus, imbecillitas, intellectus. Hæc enim substantiam pactorum, i. consensum impediunt, quò minus rectè, & ad producendum effectum, adhibitus videatur, l. si per errorem, ff. de iurisd. Bart. in l. & eleganter, ff. de dolo. Secundò: Vitium materiæ; vt cum turpis res, illicita, vel publica, in pactum deducitur, l. non dubium, C. de legibus, §. q. 1. c. apostolica. Tertio, contrarium posterius pactum, l. ab emptione, ff. eod. & l. pacta nouissima, C. eod. Quarto, pernicietas Ecclesiæ, c. plerique, ext. de pact. Quintò, periculum anime, c. pactiones, & c. cum pridem, extr. eod.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

Quandoque detrahendum est seueritati, vt maioribus malis sanandis charitas sincera subueniat, c. vt constitueretur, 50. dist.

Sarius

Satius est, pro veritate pati supplicium, quam pro adulatione beneficium, c. nemo peritorum, 11. q. 3.

Promiores debemus esse ad absoluendum, quam ad condemnandum, c. ex literis, extr. de probat. c. tempora pœnitudo, 26. q. 7.

Inter iuramentum & simplicem loquelã Deus nullam facit differetiam. Quia, sicut in iuramento nullam conuenit esse perfidiam, ita quoque in verbis nostris nullum debet esse mendacium, c. iuramenti, 22. q. 5.

Pacta, quantumcunque nuda, seruari debent, c. 1. extr. eod.

Quotiens in conuentionib. Superioris desideratur cõsensus, totiens rati habitio Superioris in ijs, quæ geruntur, postea superueniens sufficit, c. quotiens in, extr. eod.

Studiosè attendendum est iudici, ut ea, quæ promittuntur, opere compleantur, c. qualiter, extr. eod.

Pactum hereditaria successione in spiritualibus, vel beneficijs, Ecclesia detestatur, c. accepimus, extr. eod.

Sicuti, iuxta legitimas sanctiones, ita quoque secundum Canones, pactum turpe, vel rei turpis, aut impossibile de iure, vel de facto, nullam obligationem inducit, c. pactiones, extr. eod.

Pactio, vel conuentio pro spiritualibus obtinendis celebrata, nullo modo subsistit. Quod etiam de ijs dicendum, quarum obseruatio vergit in animæ detrimetum, c. pactiones, extr. eod.